

FEEDBACK PALU OP HET ONTWERP WET OPENBAARHEID VAN BESTUUR

INLEIDING

Dit document is in reactie op de uitnodiging van De Nationale Assemblée (DNA) d.d. 19 juni 2023 om schriftelijke feedback van de PALU op de ontwerpwet houdende regels betreffende de openbaarheid van bestuur, de Wet Openbaarheid van Bestuur.

De PALU heeft als politieke partij gekeken naar het ontwerp vanuit de bril van de regeerder die een beleid moet maken op het gebied van openbaarheid van bestuur. Dit beleid is breder dan alleen een wet goedkeuren door DNA en afkondigen door de President. Dit document bestaat daarom uit twee delen waarbij ingegaan wordt op de context waarbinnen de wet afgekondigd moet worden, namelijk de bestuursrechtelijke inrichting van de Surinaamse overheid, en specifiek feedback op het wetsontwerp.

BESTUURSRECHT ONTBREEKT

De PALU is van mening dat een wet binnen de context van een bepaald regeerbeleid wordt gemaakt en ingevoerd. Een wet alleen is namelijk nog geen beleid. Een beleid is een samenhangend geheel van maatregelen (waarbij een wet een van de maatregelen is) om een specifiek regeer- of overheidsdoel te bereiken. In dit geval is dit wetsontwerp deel van een groter geheel, namelijk, hoe willen we dat onze constitutie, met name onze overheid en daarmee samenhangend, onze rechterlijke macht ingericht wordt en hoe willen we dat deze zich verhouden in relatie tot de burger?

Ter verduidelijking het volgende. Het beleid waarbinnen het wetsontwerp valt is een afgeleid beleid dat gericht is op het mogelijk maken dat burgers inzage hebben in het overheidshandelen en kunnen deelnemen aan de overheidsbesluitvorming (zie MvT). Dit is volgens de PALU een afgeleid beleid omdat dit beleid een deel moet zijn van een groter doel, namelijk het vertrouwen van de burger in bestuurders en de overheid te vergroten om zodoende burgers te motiveren betrokken te zijn bij het bestuur van het land. Een democratie kan namelijk niet functioneren zonder de betrokkenheid van burgers. De mate waarin burgers betrokken worden bij het functioneren van de overheid is een politieke keuze. Suriname is gecreëerd om de belangen van een andere natie te dienen waarbij, komende vanuit een slavernijperiode en de systematische onderdrukking die daarna volgde en zich verder aangepast heeft, onze constitutie te weinig is ontwikkeld om de betrokkenheid van de Surinaamse burger bij het bestuur van ons land te stimuleren.

Willen burgers betrokken worden bij het bestuur van het land dan zullen regels die het functioneren van de overheid bepalen moeten zijn vastgelegd. Hier gaat het om processen en procedures voor werkzaamheden, voor aangeboden diensten, voor het verstrekken van vergunningen en voor ander overheidshandelen in het algemeen al dan niet vastgelegd in diverse wetten vooraf bekend gemaakt moet zijn bij de burger. Het gaat dus niet alleen om wettelijk vastgelegde regels die de overheid hanteert, maar ook niet wettelijke bepaalde regels en procedures.

Wetten en regels over hoe de Surinaamse overheid/staat functioneert en zich aan moet houden is Bestuursrecht. Eventueel beroep tegen procedures moet volgens de vastgestelde regels in het Bestuursrecht plaatsvinden, en die algemene wet op het Bestuursrecht ontbreekt momenteel in Suriname. Dit wilt niet zeggen dat het niet bestaat in Suriname. Bepaalde wetten die het

functioneren van de overheid aan regels bindt zijn er en sommige van deze wetten verwijzen naar het Hof van Justitie als beroepsinstantie voor bestuursrechtelijke zaken (bv de visserijwet, personeelwet etc. etc.).

Een eerste kanttekening is dus dat de wet (of een andere wet) het vooraf bekendmaken van de processen en procedures door de overheid momenteel niet verplicht stelt. De burger kan niet optreden, geen inzage vragen in overheidshandelen en niet deelnemen in besluitvorming, als de processen en procedures onbekend zijn bij de burgers. De overheid zal met de invoering van deze wet ook verplicht moeten worden gesteld om openheid van ingevoerde/gehanteerde processen en procedures te geven.

Een tweede kanttekening die uit het bovenstaande voortvloeit is dat de burger momenteel geen mogelijkheid heeft bij een bestuursrechter om te procederen voor correctie van processen en procedures of overtreding van processen en procedures aan de kaak te stellen zonder zich te wenden tot het Hof van Justitie, de civiele rechter of een strafrechter. Met andere woorden, Suriname kent momenteel geen definiëring van het Surinaamse Bestuursrecht. Een algemene wet op het Surinaamse Bestuursrecht zal moeten worden ontworpen en door De Nationale Assemblée moeten worden goedgekeurd. Hierin zal met name vastgelegd moeten worden waar de burger terecht kan, de bestuursrechter, als zij een overheidsbeleid wenst af te dwingen op een specifiek gebied, zonder een veroordeling van een bestuurder of straf na te streven.

In de ogen van de PALU zal deel van het Bestuursrecht ook moeten zijn de instelling van een Nationale Ombudsman die als een brug moet functioneren tussen de burger en de rechter. De burger moet bij de Ombudsman een klacht kunnen indienen voor onderzoek bij (vermeende) benadeling door de overheid en in gevallen van mogelijke corruptie of ander wanbeleid zonder dat de burger op dat moment over veel bewijzen beschikt.

Zonder volledig te zijn hopen wij dat het duidelijk wordt de context zoals de PALU het ziet waarbinnen een Wet Openbaarheid van Bestuur moet functioneren. Doordat die context van het Bestuursrecht slecht is ontwikkeld, ziet de PALU deze Ontwerpwet veel te veel als een geïsoleerde (in elk geval onvolledige) poging om Openbaarheid van Bestuur na te streven waarmee het doel (openbaarheid) onvoldoende bereikt zal worden.

SPECIFIEK FEEDBACK OP HET WETSONTWERP

De PALU wenst de volgende specifieke feedback te geven op het wetsontwerp:

- Openbaarheid van informatie moet op zich deel zijn van een (deel)beleid. Er zouden algemene richtlijnen moeten worden opgesteld welke informatie binnen bestuursorganen openbaar is en vervolgens hoe die moeten worden opgeslagen zodat burgers daarover al dan niet in een later stadium over kunnen beschikken. Dit ook om te voorkomen dat bestuursorganen geen informatie kunnen verschaffen omdat de informatie “onvindbaar” blijkt te zijn. Er zou een onafhankelijk orgaan moeten zijn dat aangeeft welke informatie openbaar is, welke informatie niet in algemene zin en hoe vervolgens die informatie dient te worden opgeslagen. In de wet is niet opgenomen wie deze richtlijnen opstelt/bepaalt. Nu wordt bovendien aan het desbetreffende bestuursorgaan overgelaten om te bepalen per verzoek of een informatie openbaar gemaakt mag worden op basis van een negatieve lijst gedefinieerd in artikel 9 “Uitzonderingsgronden en beperkingen”.
- Er zijn geen/te weinig sancties opgenomen in de wet: Artikel 6 geeft termijnen aan waarbinnen een bestuursorgaan moet reageren op verzoeken voor informatie. Maar de sancties ontbreken indien een bestuursorgaan niet tijdig reageert of structureel niet ingaat

op informatieverzoeken van burgers. Welke sancties kunnen worden toegepast indien het bestuursorgaan bewust verkeerde informatie verschaft? Hiermee wordt ook duidelijk dat we momenteel een bestuursrechter missen in Suriname. Artikel 158 Lid 2 (verwijzing naar dit artikel is nu niet meegenomen in de overwegingen van het ontwerp!!) luidt per slot van rekening: *Belanghebbenden hebben toegang tot de rechter om de onrechtmatigheid van elke finale en afdwingbare handeling van organen van de overheidsadministratie te doen beoordelen.*

- Artikel 3 lid 2: ....*dat deze informatie transparant, ...* Het beginsel transparantie heeft betrekking op de toegang tot informatie. Met andere woorden, informatie kan niet transparant zijn. Dat zal gewijzigd moeten worden in ....*dat deze informatie duidelijk, volledig, ...* .
En nogmaals, welke sancties volgen er als de informatie niet duidelijk, niet volledig, etc etc. is?
- Artikel 8 moet een lid 3 worden toegevoegd: Indien niet volledige informatie wordt verschaft dient het bestuursorgaan dit kenbaar te maken onderbouwd met de redenen en argumenten voor het verschaffen van de onvolledige informatie.
- In Artikel 7 dient een lid toegevoegd te worden: Het bestuursorgaan geeft mede te kennen bij het verstrekken van de informatie de afdeling en/of bestuurder die belast is met het beheer van de verstrekte informatie.

Paramaribo, 26 juni 2023